

використовувати ресурси мережі Інтернет, аерокосмічні знімки, Google Maps. Вони дають змогу учням та студентам самостійно здійснювати пошук на картах досліджуваної місцевості з подальшим вивченням її рельєфу, водних об'єктів, рослинного покриву.

Запровадження інформаційних підходів у вивченні екології повинно відбуватися систематизовано, а їх реалізація має здійснюватися за допомогою сучасних технологій навчання, що дасть змогу підвищити якість та ефективність педагогічної діяльності і покращить сприйняття та запам'ятовування матеріалу учнями і студентами.

Список використаних джерел:

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 220 с.
2. Концепція екологічної освіти в Україні // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – № 7.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ПОПУЛЯЦІЙ РІДКІСНИХ ЕФЕМЕРОЇДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ-ЕКОЛОГА

Лифар С.В.

(Полтава, Україна)

Сучасна система професійної вищої екологічної освіти націлена на формування не просто професіонала-виконавця, а й професіонала-дослідника, здатного легко адаптуватися до швидко мінливих умов, знаходити вирішення екологічних та соціально-економічних проблем через його опанування науково-дослідницькою компетентністю [1]. Тому в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка для підготовки висококваліфікованих фахівців екологів щорічно студенти готуються до участі різних наукових екологічних конкурсах та олімпіадах. Не став винятком 2021 р. Студентка I курсу природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Світлана Лифар взяла участь у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Екологія». Вона презентувала наукову роботу «Дослідження стану популяцій рідкісних ефемероїдів околиць с. Судівка Новосанжарського району Полтавської області». II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Екологія» відбувся 17-19 березня 2021 р. на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» у форматі відеоконференції з використанням платформи ZOOM.

Охорона та збереження рідкісних та зникаючих видів рослин в умовах природних екосистем є одним із пріоритетних завдань заповідної справи. Новосанжарський район – лісостеповий регіон, розташований у центральній частині України, характеризується одним із найвищих відсотків розораності (65-85%). Степи даного регіону займають близько 1% від загальної площі, а ступінь заліснення – близько 8,5%. Невід'ємним компонентом таких екосистем є рідкісні ефемероїди, популяції яких нині зазнають значного антропогенного навантаження. Незважаючи на велику кількість наукових робіт з даної проблематики рідкісні лісові та степові ефемероїди в околицях с. Судівка

докладно не вивчались. Популяції рідкісних ефемероїдів на цій території щорічно зазнають фрагментацій під впливом трансформації екоотопів, раннього весняного палу, знищення на букети та для оздоблення квітників, що, в свою чергу, призводить до поступового скорочення чисельності, щільності; просторової, вікової деградації структур популяцій. В околицях с. Судівка серед форм впливу на довкілля відмічене помірне випасання на лучно-степових ділянках, весняне та осіннє випалювання сухої трави, зривання на букети та викопування підземної частини рідкісних ефемероїдів, вирубування дерев. Аналіз просторової структури популяцій засвідчив, що усі досліджувані популяції (*Bulbocodium versicolor* (Ker Gawl.) Spreng, *Crocus reticulatus* Steven ex Adam., *Tulipa quercetorum* Klokov & Zoz) характеризуються компактно-дифузним розміщенням особин – ознака помірного навантаження антропогенних впливів і лише в популяції *Scilla siberica* Haw. особини розміщуються дифузно, що свідчить про інтенсивний вплив антропогенних факторів.

З'ясовано, що показники щільності особин в популяціях рідкісних ефемероїдів є індивідуальним показником і в кожного виду він відрізняється. Найнижчий показник зафіксовано для *Crocus reticulatus* – 5 ос./м², а найвищий – для *Scilla siberica* 87 ос./м². Для цих видів також відмічена тенденція до поступового зменшення цього показника, на що може впливати зривання на букети.

За результатами трирічних спостережень за станом вікової структури популяцій рідкісних ефемероїдів, нами встановлена залежність її якісних особливостей від ступеня порушення екоотопів. Усі об'єкти наших досліджень зростають в малопорушених чи непорушених місцезростаннях про що свідчать лівосторонні, двовершинні вікові спектри, які зафіксовані для усіх чотирьох рідкісних видів ефемероїдів.

Для досліджених популяцій показники відсотка обнасінення високі. У всіх досліджених видів відмічена закономірність, що в повноцінне насіння розвивається більше ніж 60% насінних зачатків, що може свідчити високий потенціал для насінневого розмноження. Створення ландшафтного заказника «Байраки» на площі 30 га значно підвищить показник заповідності у Новосанжарському районі і забезпечить охороною цінні природні комплекси та популяції рідкісних видів флори в тому числі і представників групи ефемероїдів.

Отже, участь студентів-екологів у наукових заходах такого високого рівня розширює готовність і здатність до самостійного вирішення науково-дослідницьких завдань шляхом застосування методів наукового пізнання, на основі набутих сукупностей знань, умінь, навичок, досвіду.

Список використаних джерел:

1. Солошич І.О. Передумови виникнення й розвитку ідеї формування науково-дослідницької компетентності майбутніх фахівців-екологів. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. 2017. Вип. 3. С.143–148.